

БУРОЗУБКИ РОДУ SOREX ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ

Потрогош М.-Т.В.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Фауна Хустщини представлена унікальними тваринами і зокрема, представниками комахоїдних ссавців – бурозубками роду *Sorex*. Так як землерийки бурозубки (*Soricidae*, *Insectivora*, *Mammalia*) є основними споживачами і регуляторами чисельності шкідливих комах й інших безхребетних лісової підстилки, то їх вивчення на території досліджуваного регіону є актуальним.

Метою роботи є вивчення еколого-біологічних особливостей й значення бурозубок. Об'єкт дослідження: окремі види роду *Sorex* як компоненти екосистем Хустського району Закарпатської області. Методи дослідження: теоретичні, емпіричні.

Для представників бурозубок відомі унікальні фізіологічні процеси і морфологічні особливості, чим і пояснюється надзвичайний до них інтерес. На основі літературних даних й наших досліджень встановлено, що на території Хустського району із землерийок бурозубок поширені такі види: бурозубка звичайна – *Sorex araneus* L., 1758, бурозубка мала – *Sorex minutus* L., 1766 і бурозубка альпійська – *Sorex alpinus* Schinz, 1837. Звичайним видом, який характеризується високою чисельністю в більш обмеженому числі біотопів на досліджуваній території є бурозубка мала, до багаточисельних, можна віднести звичайну бурозубку, а бурозубка альпійська є рідкісним видом, який внесений до Червоної книги України. Водночас, всі вони є важливими і активними членами екосистем, які в процесі своєї щоденної діяльності, підтримують біогеоценотичні зв'язки, ведучи наземний і підземний способи життя. Визначено, що на досліджуваній території заселяють приземний ярус рослинності, освоюючи різноманітні біотопи і стації. Досліджено чисельність бурозубок і визначено, що їх кількість залежить від кліматичних умов, кормової бази, екологічної характеристики ареалу. Встановлено, що найбільша кількість особин бурозубок у відловах припадає на ліси. Значно менша їх кількість на оброблюваних землях. Визначено, що бурозубки активні упродовж року, їхня добова активність залежить від типу живлення, а також температури навколишнього середовища. Більша активність спостерігається перед дощем і під час дощу. Бурозубки споживають їжі набагато більше, ніж важать самі. Визначено, що склад кормів відповідає складу безхребетних біотопу, де перебувають, а це, зокрема, комахи на різних стадіях розвитку. Досліджено, що на території регіону розмножуються у сприятливий у кормовому відношенні період. Характерними для бурозубок є своєрідні сезонно-вікові зміни, зокрема таке явище як зимова депресія, що пов'язують із статевим дозріванням і розглядається вченими як адаптація їх до несприятливих умов середовища перебування.

Таким чином, бурозубки Хустського району освоюють ті ніші на землі, які є недоступними для інших тварин і знищують шкідників сільського й лісового господарств. Їхня роль у природі і діяльності людини є багатогранною, а тому рекомендуємо всеможливо їх охороняти й зокрема, бурозубку альпійську, яка на території досліджуваного регіону є рідкісним та Червонокнижним видом України.